

Laiškas Juozui Tumui, 1926-07-24, [iš Būgių - į Kauną].

G. K. / Šiuo pasiunčiu Tamistos nuožiūrai įstatų projektą steigtinai Literatūros

Balys Sruoga

Būgiai, Vieکشnių paš. [1]

1926-VII-24

Gerbiamajam J. Tumui

[2]

G. K. [3]

Šiuo pasiunčiu Tamistos nuožiūrai įstatų projektą steigtinai Literatūros draugijai. Čia paduota gal tik vien sumanymas, pats gi projektas yra dešimteriojai taisytinas.

Šį projektą sudaryti mane pagundė labai liūdna mūsų literatūros padėtis ir nepakenčiamas literatūros darbuotojų išskrikimas. Labai painus klau[si]mas, kaip literatūros dar[b]uotojus suburti, kad sukurtoji organizacija galėtų varyti platų organizacinį darbą. Atsižvelgiant mūsų gyvenamųjų sąlygų ir mūsų intelektualinių jėgų, man atrodė tiksliausia būtų sudarius bendrą akademinio pobūdžio rimtą organizaciją, kuri apimtų ir literatūros kūrėjus, ir literatūros mokslininkus. Ir man atrodė tiksliausia būtų šitokią Draugiją šiokiu ar tokiu būdu surišti su Humanitarinių mokslų fakultetu del šitokių priežasčių:

- 1) Jei už Draugijos pečių stovės organizacija, kaip H. m. fakultetas, tai Draugija iš karto įgaus tinkamo autoriteto ir galės iš karto užimti darbo organizavimo reikale tinkamą vietą.
- 2) Atrodo, patsai Fakultetas bus priverstas susirūpinti panašios organizacijos įkūrimu. Eina rimtų gaudų, kad Knygų leidimo komisija prie Šv. [4] ministerijos bus likviduota, ir knygų leidimo reikalas bus pavestas Universi[te]tui ar net stačiai H. m. fakultetui. Fakultetas, kaipo toksai, vargu bau galėtų imtis organizuoti, pavyzdžiui, dailiosios literatūros vertimo ir leidimo reikalą. Šiuo tikslu jis vis viena turėtų sudaryti kokią nors organizaciją. Tokia organizacija ir galėtų būti Literatūros draugija.
- 3) Tokia Draugija įneštų gyvumo ir paties Universiteto gyveniman. Kaune yra per maža dvasios turtų, kurie galėtų patenkinti visus studentijos troškulius ir duoti jai tinkamų impulsų. Šiuo tarpu Universiteto mokomasis personalas gali aprūpinti tiktai programines paskaitas, patiekdamas tų paskaitų konspektus ar (ir) ištisus kursus. Kauniškėmis kultūros sąlygomis tai yra vargo dalia. Jeigu, pavyzdžiui, tokia Draugija sugebėtų reguliariškai rengti paskaitas, bent referuoti, kas dedas dabar anglų, prancūzų, slavų literatūros[e], duoti vieno kito dabarties rašytojo charakteristiką — vaizdą, nušviesti vieną kitą literatūros mokslo aktualesnį teoretinį klausimą, neišvengiamai ir Universiteto sienose turēt[ų] prasidėti šioks toks gilesnis judėjimas, jaunesnis gyvumas.

Aiškus dalykas, šitokia Draugija bus esmėje „šalta“. Tačiau mums reikalinga Draugija, kuri varytų organizacijos darbą. „Šilima“ susidaro siaurose idėjinėse-srovinėse organizacijose, o tokias organizacijas Literatūros draugija galėtų kaip tiktai paremti.

Projektą pasiunčiu: p. [5] M. Biržiškai [6], Augustaičiui [7], Dubui [8], Krėvei-Mickevičiui [9] ir Tumui.

Būtų gera, kad kiekvienas pagalvotų delei sumanymo esmė[s], delei reikalingų pataisų ar gal sudarytų kokį kitą pasiūlymą. Mano būtų tikrai vienintelis noras: kad mes pradėdami rudens semestrą galėtumėm susitarti dėl organizacinio darbo vis viena kurioje formoje.

Su pagarba. B. Sruoga

Atsiprašau už korektūros klaidas ir kloniojuos su šeimyna.

KOMENTARAI

- [1] ~ santr =paštas. BS rašo iš žmonos Vandos Daugirdaitės tėviškės.
- [2] Juozas Tumas (1869-1933), literatūros istorikas, kritikas, rašytojas, kunigas. 1922-1929 m. dėstė Lietuvos universitete lietuvių literatūros istoriją.
- [3] ~ santr =[Gerbiamas Kolega].
- [4] ~ santr =Švietimo.
- [5] ~ santr =[ponams].
- [6] Mykolas Biržiška (1882-1962), literatūros ir kultūros istorikas, 1926-1927 m. Lietuvos universiteto Kaune rektorius.
- [7] Pranas Augustaitis (1883-1941), literatūros istorikas, nuo 1922 m. - LU dėstė anglų kalbą ir literatūrą.
- [8] Vladas Dubas (1887-1937), literatūros tyrinėtojas, istorikas, nuo 1922 m. LU dėstė romanistiką.
- [9] Vincas Mickevičius-Krėvė (1882-1954), rašytojas, profesorius, 1925-1937 m. LU Humanitarinių mokslų fakulteto dekanas.